

ای نام تو بهترین سرآغاز

چهاردهمین شماره

در انتشار "صنم سنگی" و پیمودن طریق دشوار موجود آن و پایبندی به پژوهش با متدولوژی خاص و ارائه مستندات بکر و اجتناب از دوباره‌نویسیهای مرسوم و در حاشیه قرار دادن تاریخ شفاهی، همواره نیم‌نگاهی به میزان استمرار سایر انتشار نشریات موسیقی نیز وجود داشته است.

استخوانبندی مباحث مطروحه در "صنم سنگی" را "دیسکوگرافی فارسی" تشکیل می‌دهد که براساس آن مستندسازی آثار ضبط شده فارسی به منظور تولید انبوه و صنعتی صفحه و عرضه تجاری آن با رعایت فرآیندهای خاص تمامی مراحل ضبط، تولید، عرضه و بازتولیدها، صورت گرفته و اطلاعات حاصله، منبع اصلی تجزیه و تحلیل‌های بعدی را تشکیل می‌دهد و به شاغولی برای پیمایش صحت و سقم بسیاری از منابع شفاهی نیز تبدیل می‌گردد.

درآغاز، انتشار نشریه‌ای این چنین تخصصی، اگر نگوئیم غیرممکن، اما بسیار دشوار به نظر می‌رسید و قاعدتا می‌بایست مثل بسیاری از نشریات هنری - که در تاریخ مطبوعات کشور مضبوط است - از یک یا دو شماره تجاوز نکند و حیات آن خاتمه یابد.

با انتشار چهارمین شماره از "صنم سنگی"، آن را درکنار فصلنامه ۲۰ صفحه‌ای "چنگ" از انتشارات "انجمن موسیقی ملی" یافتیم که برغم تفاوت‌های ماهوی در بعد پژوهشی، حضور و دامنه نفوذ مرحوم "روح الله خالقی" به عنوان مدیر مسئول آن و همکاری جمع گسترده‌ای از هنرمندان و نویسندگان و به ویژه لطف الله مفخم پایان، تنها چهار شماره متعلق به چهار فصل سال ۱۳۲۵ شمسی انتشار یافته و پس از نشر شماره مربوط به دی ماه تعطیل می‌شود.

ششمین شماره "صنم سنگی"، حیات آن را به مرز انتشار "نامه موسیقی" رساند. "نامه موسیقی" در حقیقت دومین دوره از انتشار نشریه "موسیقی" بود که در سالهای ۱۳۲۶ و ۱۳۲۷ شمسی، شش شماره آن منتشر و سپس متوقف گردید.

چهاردهمین شماره "صنم سنگی" که اکنون پیش روی شماست، این فصلنامه را به مرز انتشار هفته نامه "زنگ" رسانده است که از ۱۶ فروردین ۱۳۳۱ شمسی با مسئولیت و سردبیری "حسین ملاح" (داماد کلنل وزیری) در ۴ صفحه منتشر می‌شد و با بهره‌مندی از حمایت انجمن موسیقی ملی و همکاری "محمد میرتقیبی" به عنوان مدیر داخلی، انتشار آن تا اول مرداد مه ۱۳۳۱ شمسی ادامه پیدا می‌کند.

اگرچه تلاش فراوان و عشق وافر گروهی اندک، سبب بقا و ادامه حیات "صنم سنگی" بوده اما این سعی بلیغ برغم ذیقیمت بودن نمی‌تواند مایه مباحث باشد.

اگرچه حجم متوسط مطالب "صنم سنگی" به ۳۴ صفحه افزایش و ارتقاء یافته است اما این امر نیز به تنهایی ملاک توفیق و مایه افتخار نیست.

اگرچه مجلد سالیانه هر سال با جلد سخت سلیفون در تیراژ بسیار محدود آماده و عرضه شده و بدین ترتیب منبع منحصر به فردی از تاریخ معاصر موسیقی ایران در دسترس قرار گرفته، اما این اقدام نیز، منفردا کار خارق‌العاده‌ای تلقی نمی‌گردد.

اگرچه ضعف عدم وضوح در تصاویر را که ناشی از چاپ سیاه و سفید "صنم سنگی" بود، با آغاز انتشار تمام رنگی از شماره ۱۳ مرتفع ساخته و کوشیده‌ایم که عکسهای فراوان در هر شماره، اعم از لیبیل صفحه‌ها تا عکس هنرمندان یا تصاویر مستندات مکتوب، از شفافیت و گویا بودن لازم برخوردار باشند، اما این تحول نیز در دنیایی که کار نشر را امری بسیار پیشرفته ساخته، پدیده عجیب و دور از ذهنی نبوده بلکه پاسخی به یک مطالبه و انتظار منطقی است.

همه آنچه که ذکر شد نقاطی مثبت و نشانه‌هایی از رشد ژورنالیستی "صنم سنگی" بوده اما براین باوریم که اثرگذاری واقعی "صنم سنگی" را در بررسی نکاتی دیگر، بهتر می‌توان دریافت و شاخصهای دیگری - که تناسب مستقیمی با ابعاد و وجوه ژورنالیستی آن ندارند - را برای میزان این کارکرد و اثربخشی شناخت و مورد استفاده قرار داد.

بیش از آنکه، افزایش تدریجی تعداد مخاطبان "صنم سنگی" یا اضافه شدن تیراژ آن - که علاقمند و مصر به محدود بودن آن هستیم - در تداوم روند کار این فصلنامه، با اهمیت تلقی شود یکایک اشخاصی که به جمع مخاطبان اضافه می‌شوند و انگیزه و علت آن سبب خوشحالی و مایه مباهات است. مخاطبان جدید "صنم سنگی" عموماً اساتید دانشگاهی رشته‌های تاریخ و موسیقی در داخل و خارج از کشورند که قادر به خواندن متن فارسی باشند. تعداد کمتری از مخاطبان جدید را کلکسیونرهای صفحه و یا متخصصان دیسکوگرافی تشکیل می‌دهند. برخی مراکز علمی خارج از کشور که مدارک، مقالات و مطالعات مربوط به اسلام و ایران را رصد و گردآوری می‌کنند نیز درخواست دریافت مقالات "صنم سنگی" را به زبان انگلیسی و نمایه‌سازی آنها را داشته‌اند.

افزایش توجه به مبحث دیسکوگرافی و کارکرد متدولوژیک آن، در سه سال اخیر، جای تردید ندارد. رشد تعداد جلسات پژوهشی در شناخت آثار قدیمی و سیر تحول آنها و بازشدن جای مشخصی برای موضوع دیسکوگرافی در این جلسات به تاثیرگذاری در نگاه به تاریخ معاصر موسیقی در حوزه ایران فرهنگی منجر شده است. حضور تازه پاگرفته متد دیسکوگرافی و مستندسازی همه مدارک حتی عکسها و تصاویر در پایان نامه‌های دانشگاهی، وجه دیگری از این تاثیرگذاری است.

توجه به منابع موجود و ترجمه مقالات و کتابهایی در عرصه دیسکوگرافی را نیز شاید بتوان نقطه افتخارآمیز دیگری از این اثرگذاری دانست. در اینجا لازم است به ترجمه دقیق و فاضلانه آقای محسن محمدی با عنوان "ضبطهای فارسی کمپانی گرامافون از ۱۲۷۷ تا ۱۳۱۲ شمسی" اشاره کرد که در واقع پژوهش مجددی در اثر منتشر شده توسط "مایکل کی نیر" می‌باشد که برای حفظ امانت و رعایت حرمت تقدم نویسنده استرالیایی، از وارد کردن یافته‌های بسیار و دقیقیت خویش، خودداری نموده است.

اگر انتشار چهارده شماره "صنم سنگی" جز آنچه به اشاره و گذرا یاد کردیم، محصول و نتیجه‌ای نداشته باشد، همین اندازه که دال بر آغاز یک موج علمی و حرکتی پژوهشی است مایه مباهات و دلگرمی برای ادامه کار و استمرار حرکت است.

یادآوری این نکته ضروری است که دو حلقه مکمل دیگر، یعنی مجموعه اطلاعات ارائه شده در وب سایت www.persiandiscography.com و کار دسته جمعی و تبادل آراء اعضای گروه اینترنتی "صفحه ایرانی" safheh_irani@yahoo.com دامنه تاثیرگذاری "صنم سنگی" را افزایش داده و بستر لازم را برای گسترده تر شدن دامنه شناخت و گستره تعامل با مخاطبان فراهم ساخته است.